

A HTMT HÍREI**Kiállítás: Varázshatalom – Tudás. Közösség. Akadémia**

Május elején nyílt meg és október 26-ig látogatható a Varázshatalom című időszak kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban. Az idén 200 éves Magyar Tudományos Akadémiát bemutató tárlat nemcsak a tudományos közösséget szólítja meg, hanem bárkit, akit foglalkoztat, miként formálja mindennapi életünket a tudás és a tudomány... Forrás: Kronika.ro: [teljes cikk >](#)

Színezékek az életünkben

Az EME Természettudományi Szakosztálya a 16. Kolozsvári Magyar Napok keretében előadássorozatot szervezett „Színezékek az életünkben” címmel augusztus 19-én, az EME székházában. [...] Az első előadó Gál Emese, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Kémia és Vegyészmérnöki Intézet egyetemi docense volt. Előadásának címe „Mesterséges szerves és szervetlen festékek”, melynek keretén belül a hallgatóság általános információkat kaphatott a festékekről. [...] A második előadó Lovász Tamás, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Kémia és Vegyészmérnöki Intézet egyetemi adjunktusa... Forrás: EME.ro: [teljes cikk >](#)

Kovácsna száz évvel korábbi, mint eddig tudtuk

Kovácsna első írásos említését sokáig az 1548-as oklevélhez kötötték, amelyben „Kowazna” névalakban fordul elő, majd az 1567. évi regestrumban 61 kapuval jegyezték fel. Most azonban új kutatási eredmények világítanak rá, hogy Kovácsna története írásos forrásokban közel száz évvel korábbra vezethető vissza. [...] A Magyar Nemzeti Levéltárban őrzött latin nyelvű jogi dokumentum 1454-ből származik, és egy birtokper kapcsán említi Kovácsnát. A felfedezés a középkori források szisztematikus gyűjtésének köszönhető. Hegyi Géza történész, az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kutatóintézetének tudományos munkatársa kollégájával, W. Kovács Andrással együtt Jakó Zsigmond professzor munkáját folytatva vizsgálja át a hazai és külföldi levéltárak anyagát. Az áttörést a digitalizáció hozta meg... Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Antal Árpád professzorra emlékezve

Antal Árpád irodalomtörténész, egyetemi tanár, az Erdélyi Múzeum-Egyesület egyik újraalapítója, tiszteleti tagja, I. Nyelv-, Bölcsészeti- és Történettudományi Szakosztályának 1990 és 1994 közötti elnöke száz éve született. Emlékezzünk szakmai igényességére, emberi tartására, áldozatos életére! [...] B. Antal Árpád témavezetésével elkészült és sikeresen megvédett doktori disszertációk... Forrás: EME.ro: [teljes cikk >](#)

ROMÁNIA/ERDÉLY**Elutasította a parlament az egyetemi szexuális visszaéléseket vizsgáló bizottság felállítását**

Elutasította azt a határozattervezetet a képviselőház, ami egy parlamenti vizsgálóbizottság létrehozását célozta volna az egyetemeken előforduló szexuális visszaélések és deviáns viselkedések kivizsgálására... Forrás: Transtelex.ro: [teljes cikk >](#)

Podcast: Kolozsváron rendezték meg a Kárpát-medencei élőnyelvi konferenciát

Szeptember 3-5 között zajlott le Kolozsváron a 23. Élőnyelvi Konferencia, a lingvicizmus témájában. [...] A nagyarányú, három napos tudományos értekezlet során több résztvevőt, köztük az MTA külső köztestületének tagjait is mikrofon elé kértünk: Összeállításunkban előbb Benő Attilát, a BBTE Magyar Nyelvészeti Tanszékének vezetőjét, egyben a szervezőbizottság elnökét hallgatjuk, aki a rendezvényről és annak átfogó tematikájáról beszélt. Őt követően [...] Karmacs Zoltán, a beregszászi és az egeri főiskola oktatója a kárpátaljai magyarok települések utca névváltoztatása témakörében érkezett az Egy lépéssel a hatalom előtt című előadásában, majd ő is válaszolt rádiónk kérdéseire. Végül Péntek Jánossal, az MTA külső tagjával, kolozsvári nyelvészprofesszorral beszélgettünk, akinek Otthonosság, hagyomány és identitás a nyelvjárásokban című új kötetét a 23. Élőnyelvi Konferencia munkálatai során mutatták be... Forrás: Kolozsvariradio.ro: [teljes cikk >](#)

Magyar aligazgatója lett a szilágycsehi középiskolának

Fontos eredményt ért el a szilágycsehi magyar közösség összefogása, [...] végül magyar aligazgatója lett a szilágycsehi Gheorghe Pop de Băsești Technológiai Líceumnak. Korábban ugyanis egy román anyanyelvű aligazgatót neveztek ki a szintén román

anyanyelvű igazgató mellé. [...] Az eset komoly felháborodást váltott ki, hiszen közel kétszáz magyar diák tanul az intézményben, akik számára nélkülözhetetlen az anyanyelvi képviselet a vezetésben... Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

Megnyílt a Kriterion Könyvtár

Megnyitották a Kriterion Könyvkiadó könyvtárát Kolozsváron, ezzel negyedszázada dédelgetett álom valósult meg, azonban a leltározási és a különböző munkálatok korántsem értek véget. A gyűjteményt a kiadó székhelyéről, Bukarestből, a Scânteia-házból szállították az Irisztelepi Écriture-Sajtóházba. H. Szabó Gyula és munkatársai abban bíznak, megszólíthatják a fiatalokat. A megnyitón tárlatot is bemutatnak. [...] Tibori Szabó Zoltán, a Minerva Művelődési Egyesület elnöke szerint egyre több kolozsvári könyvtár anyaga jut arra a sorsra, hogy szemétként kerüljön. Elmondta, a Kriterion-könyvtár mellett az Erdélyi Múzeum-Egyesület, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Sza-bédi háza, a Minerva Művelődési Egyesület és más intézmények a saját eszközeikkel dolgoznak azon, hogy gyűjteményeket, hagyatékot mentsenek meg. [...] A legnagyobb gond, amivel ezek az intézmények küszködnek, a hely- és szakemberhiány... Forrás: Szabadság.ro: [teljes cikk >](#)

Videó: Mire int a kolozsvári pszichiáter tapasztalata?

A középkorúak és idősek körében sok a tévhit a pszichiátriai kezelésekről kapcsolatban, a fiatalabb nemzedékek viszont nyitottabbak az elmegyógyászati szaktanácsadásra. Az emberek elsősorban a megbélyegzéstől tartanak, [...] összegzi a helyzetet Vajda Ildikó pszichiáter, a kolozsvári Harmónia Psihocenter társalapítója és orvos igazgatója. [...] Bizonyos krónikus betegségek – például a cukorbetegség, a szív-érrendszeri kórok, a daganatos betegségek és a pajzsmirigy problémák – mind hajlamosítanak depresszióra. Fontos ezeket együtt kezelni... Forrás: Kronika.ro: [teljes cikk >](#)

Emlékkiállítás a 100 éve született Pallos Jutta munkáiból

Pallos-Schönauer Jutta festő- és grafikusművész Erdélyben teremtette meg életművének legfontosabb részét, majd Németországban is hűséges maradt a tájakhoz, az emberekhez. Születésének 100. évfordulójára retrospektív kiállítás nyílik a munkáiból szeptember 10-én, szerdán délután 5 órakor a kolozsvári Művészeti Múzeumban, a Főtér 30. szám alatt. [...] A művész lányával, Krisztinával beszélgettünk... Forrás: Kolozsvariradio.ro: [teljes cikk >](#)

Öt év ingyen buszozás jár egy Sepsiszentgyörgyön leadott régi autóért

Sepsiszentgyörgy önkormányzata módosította helyi roncsautó programját és a régi, 15 évnél idősebb autójukról lemondó lakosok mostantól biciklit kaphatnak, vagy öt évig ingyen utazhatnak a városi autóbuszokon. [...] 2021 óta közel 1400 régi gépkocsit vontak ki a forgalomból, aminek köszönhetően másfél hektárnyi terület szabadult fel a városban... Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

Beszámoló: Bethlenszentmiklósi magyar napok

Az Alsó-Kis-Küküllő menti magyar közösség életének központjává vált a hétvégén a Fehér megyei Bethlenszentmiklós: negyedik alkalommal szervezett magyar napokat a Jövők a Szórványban Egyesület. [...] Az első évben magyar házat avattak, a másodikban néptáncsoport alakult, a harmadikban fúvószenekar verbuválódott, idén pedig elindult a Hangszerek és mosolyok program... Forrás: E-nepujasg.ro: [teljes cikk >](#)

Egyre népszerűbb a nagyszebeni Ars SACRA fesztivál

Hat történelmi felekezet templomai lesznek nyitva szeptember 13-án Nagyszebenben a kilenc napig tartó Ars SACRA egyházművészeti fesztivál első napján. Serfőző Levente, a szervező HÍD Egyesület vezetője a Krónika megkeresésére elmondta, szépen bővül a harmadszor tartandó szemle, amely etnikumok és nyelvek fölötti, szakrális tartalmat kínál. [...] A szemle nyitányaként megszervezzük a nyitott templomok napját, ekkor mindenik felekezet templomába be lehet térni. Majdnem mindenik istenházában kiállítást tervezünk... Forrás: Kronika.ro: [teljes cikk >](#)

Vélemények: Gondolatok a tanügyi megszorítások kapcsán

Van létjogosultsága a tiltakozásoknak a megszorítások miatt, de sok értelme nincs, mert ebben a kényszerhelyzetben a kormány nem tud visszalépni. Az elmúlt öt évben az államadósság a GDP 35%-áról 54,6%-ra nőtt, és a tavaly a költségvetési hiány elérte a 9,3%-ot – ez az EU-ban a legmagasabb. [...] Persze egy atomizált, individualista, megosztott társadalomban mindenkinek a saját sérelme fáj. A válságot nem mi, az állampolgárok okoztuk együttesen, hanem azok a felelőtlen felelősök, akik kormányoztak – akiket viszont mi választottunk meg. [...] Csak remélni merem, hogy eljönnek majd azok az idők is, amikor az oktatási tárca nem adminisztratív megszorításokkal és ideiglenes toldozgatásokkal próbálja fenntartani azt, ami már most is alig áll a lábán... Forrás: Transtex.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

Jelentősen csökkenhet az iskolai hiányzások száma, új diákutaztatási programhoz csatlakozhatnak az iskolák

Úgy tűnik, hatékony megoldást talált Besztercebánya megye az iskolai hiányzások számának csökkentésére, ha annak hátterében az anyagiak állnak. A rendszert az előző tanévben két iskolában tesztelték, az aktuális tanévben pedig több magyar iskola is csatlakozna hozzá a Rimaszombati és a Nagyrőcei járásban. [...] A megye kidolgozott egy olyan elektronikus rendszert, melynek köszönhetően az iskolaköteles gyerekek egy előre feltöltött, névre szóló közlekedési kártyát kapnak, mellyel egész hónapban utazhatnak az iskolába... Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk >](#)

Riport: Mi történt a diákokkal és a tanárokkal a magyar iskola bezárása után?

A lévai járásbeli nagysallói magyar alapiskolát június végén – 24 diákkal – végleg bezárták, mert elfogytak a diákok. De csak a magyar diákok fogytak el. [...] A Napunk az új tanév kezdetén látogatott el a községbe, hogy megnézzék: milyen szempontokat követtek a szülők, amikor új iskolát választottak gyermekeiknek; milyen tényezők vezettek a nem magyar iskolaválasztáshoz a településen. [...] Tóth Gábor, az iskola utolsó igazgatója az iskola archívumát rendezve felfigyelt az 1960-as évek osztálykönyveire. 1963-ban például a 7. évfolyamban 70 diák tanult, akkor a magyar iskolának 367, a szlováknak pedig mintegy 100 diákja volt... Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk >](#)

Videó: Tudományos konferencia Komáromban

Közel 150 kutató, egyetemi oktató gyűlt össze szeptember 10-11-én a komáromi Selye János Egyetemen, hogy részt vegyen annak Nemzetközi Tudományos Konferenciáján. A konferenciát 17 évvel ezelőtt indították útjára. Puskás Andrea, az SJE tudományért, kutatásért és külkapcsolatokért felelős rektorhelyettese portálunknak elmondta [...] a konferencia résztvevői hét tudományterület 11 szekciójában tanácskoztak. Ezek a következők... [...] Simon Szabolcs, a Tanárképző Kar Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének docense, az MTA külső köztestületének tagja a Sokszerű nyelvészet, irodalom – kultúrák párbeszéde szekció vezetője kifejtette: a szekciót a kezdetekkor azért alapították meg, hogy fóruma legyen a nyelvtudományi, irodalomtudományi és nyelvpedagógiai kutatásoknak is... Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk >](#)

Videó: Hogyan tovább Csemadok? Kiss Beáta és Petheő Attila elnökjelöltek vitája

A felvidéki magyarság legnagyobb taglétszámú szervezete szeptember 20-án tartja tisztújító országos kongresszusát, amelyen új elnököt választ. A SzóBeszéd stúdiójában ütköztették elképzeléseiket az elnökjelöltek. Kiss Beáta és Petheő Attila elnökjelölteket Kolek Zsolt kérdezte. [...] Petheő Attila egyetemi oktató, a Csemadok Komáromi Területi Választmányának 19 évig volt az elnöke, most alelnöke. Interjúnkban őszintén beszél a szervezetről, annak vezetőségéről, a szervezetet érintő terveiről és arról is, miért indul. Legfontosabb állítása, hogy az alapszervezetek nélkül nincs Csemadok. [...] Kiss Beáta több évtizedes „csemadokos” tapasztalattal rendelkezik, országos elnökségi tagként is tevékenykedik. [...] Elsőként a szervezeti működés korszerűsítését tartanám fontosnak... Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

Iskolaköszöntő Dunamocson – 75 évvel ezelőtt indult újra a magyar oktatás

Az alapiskola fennállásának 75. évfordulója alkalmából rendezett jubileumi ünnepségen fogadták az iskola jelenlegi és volt tanárait, s az iskolabarátokat a felújított kultúrházban. [...] Az iskola igazgatója, Banai Tóth Enikő köszöntőjében rámutatott arra, hogy a „75 év feljogosít minket arra, hogy értékeljünk, emlékezzünk és egyúttal a jövőbe tekintsünk! De kötelességünk is, hogy tervezzünk, legyenek álmunk, melyeket minden erővel kívánunk megvalósítani, legyenek céljaink, melyek a munkánknak, a mindennapjainknak értelmet adnak! [...] Alapiskolás tanulóink száma 88 fő... Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

Podcast: Az „anyások” kiűzéséről a Bagoly mondjában

A Fórum Intézet tudományos podcastja, a Bagoly mondja új adásában Simon Attila történész, az MTA külső tagja az ún. anyás magyarok 1945 évi tragédiájából beszél. Az első bécsi döntés után a visszacsatolt területekre költöző anyások voltak ugyanis az első áldozatai a csehszlovák nemzetállami terveknek. Elűzésük egyszerre volt etnikai tisztogatás és szabad rablás... Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés kortárs szerzőkkel a zsinagógában

Ipolyság, mint irodalmi inspiráció, az otthon kérdése és a nagyvilág személyiségünket érintő lenyomata volt a központi témája annak az irodalmi beszélgetésnek, mely a Honti Kulturális Napok programkeretei között valósult meg Ipolyságon. A Menora Saag Centrum Artis épületében a városhoz kötődő Hunčík Péter és Gyurász Marianna kortárs szerzők szóltak a fenti témáról... Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

Múltidéző: Egy újabb családi történet, ezúttal Gömörből

Dédnagyapám, Kósik József 1919-ben született a gömöri Guszonán, egy pásztorcsalád legidősebb gyermekeként. Hosszú és megpróbáltatásokkal teli élete 92 éve alatt megjárta a frontot, az orosz fogságot, megtapasztalta a hontalanságot. [...] A huszonnégy napon át tartó utazást, amely során a fűtetlen vagonokban víz híján a vagon belsejében fehérítő deret nyalogatták, 2500-ból 500 fogoly élte túl. [...] A határ megváltozása miatt sem Magyarország, sem Csehszlovákia nem fogadta be az orosz fogságból hazaérkező magyar katonákat, akiknek a lakhelye már Csehszlovákia területén volt. Fülek és Budapest között hánkolódtak...
Forrás: Ujszo.com: [teljes cikk >](#)

Múltidéző: Palugyay Zoltán, író, festő

Felfelé ívelő, nagy művészi pályát tört ketté a lipcsei hegyekben történt szerencsétlenség – tudósítottak a cseh/szlovák lapok, köztük a Prágai Magyar Hírlap 1936 júliusában, amikor közel tíz hónappal az eltűnése után egy juhász rátalált Palugyay Zoltán testi maradványaira. A szlovákok a modern festészetük egyik megalapítóját tisztelték benne, mi, magyarok tudomást sem vettünk róla, holott [...] Tatárok címmel magyar nyelvű regényt is írt a húszas években, s olyanok voltak a festészetére elementáris hatással, mint Mednyánszky László, Kern Péter Gyula vagy a világhírű norvég grafikus, Edvard Munch. [...] A népi zsánerképfestészet helyett a modernizmus elemeinek a festészetben történő megvalósításával képzeltek el a szlovák megújulást. „az expresszionizmussal kevert Art nouveau és szimbolizmus [...] Palugyayra hatott leginkább... Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk >](#)

SZERBIA/VAJDASÁG

Politikum: A szerbiai tüntetéseken tapasztalható erőszakról tárgyaltak az Európai Parlamentben

Brüsszelben csütörtökön megkezdődött a Szerbia és Koszovó közötti párbeszéd újabb fordulója az Európai Unió közvetítésével. [...] Ki a jó rendőr, aki az államot, vagy aki a vezetést szolgálja?. [...] Szerbia több városában is tüntettek, Újvidéken ismét összecsaptak a demonstrálók és a rendőrök. [...] A professzorok túlnyomó többsége támogatja az egyetemistákat és a követeléseiket, de sokan nem értenek egyet azzal a móddal, ahogy azokért harcolnak... Forrás: Hetnap.rs: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#) [teljes cikk 4 >](#) [teljes cikk 5 >](#)

Szerbiában 75 igazgató lemondott, 100 leváltásra került

Szeptember elsején Szerbiában is megszólalt a csengő az iskolákban, de a tanévkezdést nem az öröm, hanem az emlékezés és a tiltakozás hangulata határozta meg. Az újvidéki tragédia tíz hónapos fordulóján országszerte némaságba borultak a városok, miközben több településen is a „nem megfelelőnek” ítélt pedagógusok és óvónők eltávolítása miatt vonultak utcára a szülők, diákok és tanárok. [...] A leváltás körülbelül száz embert érint a 1.680 közép- és általános iskolából, ami Dejan Vuk Stanković szerb oktatási miniszter szavai szerint semmiféle represszív vagy bosszúálló intézkedést nem jelent. [...] A Magyar Nemzeti Tanács folyamatosan figyelemmel kíséri az iskolák igazgatóinak leváltásával kapcsolatos eseményeket, nyilatkozta szerdai sajtótájékoztatóján a Szabad Magyar Szó újságírójának kérdésére Fremont Árpád, az MNT elnöke... Forrás: Szmsz.press: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

Beszéletés: Bednár Prokec Zita a Juhász Erzsébet Könyvtár vezetője

Az idén 80 esztendő Juhász Erzsébet Könyvtár nemcsak a hagyományok őrzője, de élő színtere is Toplya legfontosabb közéleti és kulturális eseményeinek. A könyvtár múltjáról, munkájáról és terveiről az intézmény vezetője, Bednár Prokec Zita beszélt lapunknak. [...] Az intézmény azzal a céllal jött létre, hogy összegyűjtse a helységben fellelhető helytörténeti vagy más értékes olvasmányokat. A kezdeti időkben az állománygyarapítás és a könyvek megőrzése állt a középpontban. Később az intézmény fokozatosan megnyitotta kapuit a rendezvények, könyvbemutatók és irodalmi estek előtt, napjainkban pedig már túlnőtt az irodalmi kereteken, [...] mára közösségi tér vagyunk... Forrás: Hetnap.rs: [teljes cikk >](#)

UKRAJNA/KÁRPÁTALJA

Péntektől közvetlen vonattal lehet eljutni Magyarországról Ungvárra és Beregszászba

Az ukrán vasúthálózat normál, Magyarországon is használatos „normál” nyomtávú szakaszainak bővítése lehetővé teszi, hogy ősztől a nemzetközi forgalom, és ezzel együtt az átjárhatóság feltételei is javuljanak Záhony térségében. E fejlesztéseknek köszönhetően Ungvár és Beregszász is bekapcsolódik az európai vasúti hálózatba. [...] Jegyek már elérhetőek a MÁV-csoport és az Ukrán Vasút jegypénztáraiban. Az online értékesítés elindítása szeptember második felétől várható... Forrás: Kiszo.net: [teljes cikk >](#)